

A második lépcső hadosztály ütközetbe vetésének és támadóharcának hadtápbiztosítása

Sá f á r B á l i n t ő r n a g y

Az 1974. évben levezetett pk.-i, törzs- és szakkiképzések, valamint pk.-i és törzsvezetési gyakorlatok egyik kiemelt oktatási kérdését képezte a HDS második lépcsőben levő gl. (hk.) hadosztály előrevonása, ütközetbe vetése és támadóharc hadtápbiztosításának tanulmányozása.

E kérdések feldolgozása során szerzett tapasztalatainkat a következőkben összegezzük.

A hadtápbiztosítás megszervezésének körülményei, sajátosságai

A második lépcső hadosztály hadtápbiztosításának megszervezése egyéb tényezők mellett elsősorban függ attól, hogy a hadosztály korábban milyen feladatot hajtott végre, ennek következtében milyen mérvű az ellátottsága; továbbá mikor és hol milyen feladattal kerülhet alkalmazásra, illetve ütközetbe vetésre. Nem mellékes az sem, hogy a hadosztály milyen utakon kerül előrevonásra; milyenek az út- és terepviszonyok az ellenség korábban alkalmazott tömegpusztító fegyverei hatásaként; milyen sugárszennyezett és rombolt körzetek akadályozzák a hadosztály manővereit stb.

Mіндеzen körülmények figyelembevétele és elemzése határozza meg, hogy a hadsereghadtáp részéről milyen mérvű beavatkozás szükséges a hadosztály hadtápbiztosítása érdekében.

Általában megállapíthatjuk, hogy a hadosztály előrevonásának és ütközetbe vetésének hadtápbiztosításához a hadsereghadtáp részéről közvetlen és jelentős mérvű segítségnyújtás szükséges.

A hadsereghadtáp beavatkozási lehetősége a hadműveleti helyzettől függően különböző mérvű lehet.

Így például a hadművelet kezdetén és csak hagyományos fegyverek alkalmazásával folytatott hadműveletben a hadsereghadtáp kedvezőbb helyzetben lehet. Rendelkezik jelentős egészségügyi tartalékkal, az előre kidolgozott terveknek megfelelően folyik az ellátás, stb. Ebben az eset-

ben az ütközetbe vetésre kerülő hadosztály hadtápbiztosításához kedvezőbbek a lehetőségek.

A hadsereghadtáp az ütközetbe vetés előtt képes biztosítani a szükséges megerősítő egészségügyi erőket és eszközöket; a teljes mérvű anyagi feltöltéshez a TEK-hez szükséges anyagi eszközöket. Viszonylag az előre kidolgozott terveknek megfelelően történhet a HDS útjainak igénybe vétele.

Amennyiben a hadművelet folyamán a tömegpusztító fegyverek alkalmazására való áttérés időszakában, illetve ezt követően kerül ütközetbe vetésre a hadosztály, a HDS hadtápnak korlátozottabbak a lehetőségei az ütközetbe vetés hadtápbiztosításához. A HDS egészségügyi tartaléka zömében felhasználásra kerül a csapások következményeinek felszámolása érdekében; új egészségügyi erők és eszközök beérkezéséhez, illetve felszabadításához hosszab-rövidebb időre lehet szükség. A HDS hadtáp anyagi készletei egy része megsemmisülhet, vagy szennyeződhet; a szállító eszközök mozgását nagy kiterjedésű erősen szennyezett terepszakaszok akadályozhatják; a HDS útjain a közúti biztosítás átszervezése, kerülő utak kijelölése, az utak helyreállítása hosszabb időt igényel.

Ilyen körülmények között a másodlépcső hadosztály ütközetbe vetésének hadtápbiztosításához szükséges anyagi eszközöket a HDS hadtáp biztosíthatja saját készleteiből, de biztosíthatja átcsoportosítás útján más hadosztályok készleteiből is. Gyakori lehet, hogy a készletek egy része csak az ütközetbe vetés után érkezik be a hadosztályhoz, tehát a harctevékenységet egyes anyagnemekből viszonylag lefogyott készletekkel kezdi meg. Ebben az esetben hadosztályon belül is sor kerülhet anyagátcsoportosításra. (Az első lépcsőben támadó csapatok javára.) Feltételezve, hogy a HDS htp. egészségügyi tartalékkal csak korlátozott mérvben rendelkezik, előfordulhat, hogy a megerősítő egészségügyi erők és eszközök egy részét szintén csak a harcnap folyamán képes a hadosztályhoz beérkeztetni. (Különösen egészségügyi osztagot.) Ebben az esetben az ütközetbe vetésig, illetve az ütközetbe vetés időszakában keletkező sebesültek és betegek ellátására a HDS kijelölhet már letelepült egészségügyi osztagokat; első lépcsőben támadó hadosztályok segélyhelyeit stb.

A másodlépcső hadosztály ütközetbe vetése esetén kedvező esetben a HDS hadtáptól az alábbi megerősítést kaphatja:

- A TEK-hez szükséges tüzérségi lőszer gk.-ra málházva;
- egy ö. eüo.; egy seb. száll. gk. raj; egy-két szakorvosi brigád; egy-két furdető-fertőtlenítő raj.

Ezenkívül *résztvehet* a ho. VAK-ban történő úza. feltöltésében; biztosítja a HDS útjain történő mozgást; tájékoztatást ad az elsőlépcső csapatok hadtápjainak helyzetéről és egyéb a hadtáp tevékenységét befolyásoló adatokról; megteremti az első lépcső csapatok hadtáptörzseivel történő együttműködés megszervezésének lehetőségét és alapját.

A hadosztály hadtápbiztosítás megszervezésének sajátosságai

A másodlépcső hadosztály ütközetbe vetésének és harctevékenységeinek hadtápbiztosítását lényegében a menetből végrehajtott támadó

harctevékenység hadtápbiztosításához hasonlóan kell megszervezni a következő sajátosságok figyelembevételével:

— meg kell oldani a rendszerint nagy mélységből és gyors ütemben történő előrevonás hadtápbiztosítását, ezenkívül különös figyelmet fordítva az átlagosnál nagyobb üza. felhasználás pótlására és a csapatok megfelelő sorrendben történő feltöltésére, valamint kiegészítő hajtóanyag-készletek létrehozására;

— az anyagi feltöltéseket rövid idő alatt kell végrehajtani, abból kiindulva, hogy a feltöltés ideje alapvetően meghatározza a hadosztály készenlétének idejét is. A feltöltések az előrevonást megelőző körletben (ÖPK vagy VÁK), valamint a szétbontakozás időszakában hajthatók végre;

— a támadóharc alatt összességében az átlagosnál alacsonyabb anyagfelhasználással lehet számolni. Ezenkívül csökken a lőszerfelhasználás és növekszik a hajtóanyag felhasználás aránya;

— az egészségügyi veszteséget az jellemzi, hogy már a várakozási körletben és az előrevonás alatt az intenzív ellenséges behatás következtében — nagyszámú sérült keletkezhet. A támadóharc során a veszteség zöme a hadosztály ütközetbe vetésének időszakában várható;

— a hadtápbiztosítást a többirányú, bonyolult feladat megoldás jellemzi. A tervezés során a ho. várható alkalmazásának megfelelően rendszerint több változatra kell a hadtápbiztosítást megszervezni. A gyors helyzetváltozások az előrevonás alatt várható töfpe. csapatok következményei megkövetelik a hadtápbiztosításra kialakított elhatározás pontosítását, egyes hadtápbiztosítási feladatok megoldásának átszervezését. Kiemelten fontos feladatot jelent a második lépcső ho. hadtáptörzse számára az együttműködés megszervezése;

— nem utolsósorban azt is számításba kell venni, hogy a csapatok és a ho. hadtápegységei az ellenség csapásaitól súlyos veszteségeket szenvedhetnek; egyes hadtápegységek állománya, technikai eszközei és anyagi készletei szennyeződhetnek; a várható harctevékenység körzetében és az útvonalakon kialakult nagy kiterjedésű sugárszennyezett zónák miatt a hadtápbiztosítási feladatokat részben, vagy teljes egészében szennyezett terepen, illetve szennyezett terepszakaszok leküzdésével kell végrehajtani.

3. A hadtápbiztosítás megszervezésének és végrehajtásának célszerű rendje

a) A hadtáp támadóharc hadtápbiztosításához történő csoportosítását ÖPK-ben vagy VÁK-ban kell kialakítani, attól függően, hogy a hadosztály ütközetbe vetése várhatóan melyik körletből kerül végrehajtásra. A VÁK-ban (ÖPK) a ho. és ezred hadtápegységeket két lépcsőben csoportosítva kell elhelyezni. A ho. hadtáp első lépcsője — állományában egészségügyi, javító-vontató erőekkel és eszközökkel, lőszer szállító eszközökkel (tü., av., sv., pct. stb. lőszerrel) az első lépcsőben és a főcsapás irányában alkalmazásra kerülő csoportosítás mögött helyezkedik el, kézen az előrevonás megkezdésére.

A ho. hadtáp második lépcsője a VÁK-ban széttagoltan és a lehetőség szerinti műszaki védettséggel, körletben helyezkedik el.

Az ezredhadtáp első lépcsője az ezred első lépcsőjében alkalmazásra kerülő zászlóaljok körletei mögött helyezkedik el. Állományába az ezred segélyhely, lőszerszállító eszközök, javító-vontató erők, a hadosztálytól megerősítésül kapott eszközök tartozhatnak.

Az ezredhadtáp második lépcsője az ezred várakozási körletében helyezkedik el.

Az első lépcsőben alkalmazásra kerülő zászlóaljok hadtápjai a támadás készenlétére több változat szerint lépcsőzhetnek.

A tapasztalatok azt igazolják, hogy a lőszer ellátó raj és a zászlóalj segélyhely kivételével a zászlóalj hadtápok szükség esetén összevonhatók az ezredhadtáp első vagy második lépcsőjében.

A zászlóaljhadtápok időleges összevonását a helyzet körültekintő mérlegelésével és annak figyelembevételével kell végrehajtani, hogy a túlzottan centralizált hadtápegységek vezetése megnehezül, az ellenség számára könnyen pusztítható célt nyújt.

Az előrevonás időszakában a hadtáp első lépcsők minden tagozatban felzárkózva követik a főerőket készen a menetből történő gyors beavatkozásra.

A hadtáp második lépcsők előrevonásukat úgy kezdik meg, hogy egy részt ne zavarják az összefegyvernemi csapatok előrevonását és műszaki védettséjük minél tovább biztosított legyen; másrészt képesek legyenek a közelebbi feladat teljesítése időszakára felzárkózni saját csapataik mögé. Ennek megfelelően a hadtáp második lépcsők előrevonásának kezdetét az ütközetbe vetési terepszakaszig való előrevonási távolság és a ho. ütközetbe vetésének időpontja döntően meghatározza. Így például 60 km előrevonás esetén a ho. ütközetbe vetéséhez 4,5—5 óra szükséges az előrevonás kezdetétől; a ho. közelebbi feladatának teljesítéséig 4—6 órát számolva a ho. hadtáp második lépcső beavatkozására reálisan mintegy 8—9 óra múlva kerülhet sor az előrevonás kezdetétől számolva.

A hadtáp második lépcső előrevonására 2,5—3 óra szükséges, így könnyen belátható, hogy a hadtáp második lépcsőket a VAK-ból 3—4 óra múlva célszerű kimoogatni a ho. csapatai után. Amennyiben az előrevonás nagy mélységből kerül végrehajtásra (ÖPK-ből) a hadtáp második lépcsőket is előre kell vonni a csapatok mögött. Ebben az esetben az ütközetbe vetés időszakára kijelölt körletben helyezkednek el. A hadtáp csoportosításának kialakításánál biztosítani kell, hogy a hadtáp első lépcsők állománya képes legyen az előrevonás alatt és a közelebbi feladat teljesítéséig jelentkező hadtápbiztosítási feladatok megoldására. Feltétlenül rendelkezzen a legintenzívebben fogyó anyagkészletekkel, biztosítsa a TEK során felhasználásra kerülő lőszer gyors pótlását.

A támadóharc folyamán a váratlan helyzetváltozások megkövetelik a hadtáp csoportosításának, manővereinek rugalmasságát.

Az *után és hátraszállítási utak* igénybevételét az ütközetbe vetésig az első lépcső hadosztályok hadtáptörzseivel koordináltan kell megszervezni. A továbbiakban az ismert általános elveknek megfelelően kell a ho. útjait kijelölni és fenntartani.

A hadtáp *tömegpusztító fegyverek elleni védelmére, őrzésére és védelmére* fokozott figyelmet kell fordítani. Ezt indokoltá teszi, hogy a ki-

alakult, bonyolult helyzetben jelentős tüzerővel rendelkező ellenséges csoportok maradhatnak vissza. Az ellenség tervszerűen is törekszik az utak, műtárgyak rombolására, a hadtáp objektumok, szállítmányok pusztítására. Megfelelő rendszabályok életbe léptetését teszi szükségessé a szennyezett terepen való tevékenység is.

b) Az *anyagbi biztosítás* megszervezése során általában meg kell oldani a VÁK-ig felhasznált anyagi készletek pótlását és feltöltését; az ütközetbe vetés terepszakaszáig (előrevonás alatt) felhasznált hajtóanyag feltöltését; a TEK során felhasznált lőszer pótlását, valamint a támadóharc során — a közelebbi feladat teljesítése időszakában és a nap végén — a felhasznált anyagok utánszállítását és feltöltését.

A VÁK *elfoglalásáig* közepesen elfogyhat 0,5—0,6 ja. benzin; 0,7—0,8 ja. gázolaj; 0,4—0,6 ja. lé. lőszer. Gyakorlataink azt bizonyítják, hogy ennél magasabb fogyás esetén közbeeső feltöltési körletet kell kijelölni. (Hosszúpihenő) Ellenkező esetben a VÁK-ban komoly nehézséget jelentene a feltöltés végrehajtása.

Az *előrevonás és támadóharc alatt* 0,5—0,6 ja. benzin; 0,6—0,7 ja. gázolaj; 0,3—0,4 ja. lövés; 1,4—1,6 ja. tü., 1,4—1,6 ja. av.; 0,4—0,5 ja. pct.; 0,8—1,0 RPT.; 1—1,33 ja. sv.; 0,5—0,8 ja. hk.; 1,0—1,2 ja. lé. lőszer és 60—80 tonna egyéb anyag felhasználásával számolhatunk.

A várható fogyasztási normák azt jelzik, hogy tüzer, av., sv. lőszerből, valamint hajtóanyagból az átlagosnál feszítettebb az ellátási feladat.

A hadosztály ütközetbe vetését megelőző 15—20 perces TEK-hez 0,5—0,6 ja. tüzéségi lőszer szükséges. Ezt a lőszer mennyiséget célszerű kiegészítő lőszerkészletként a lövegvontatókon létrehozni az előrevonás kezdetéig.

Az üzemanyag ellátást különösen megnehezíti, ha a hadosztály, VÁK elfoglalása nélkül kerül ütközetbe vetésre. Ebben az esetben meg kell szervezni a csapatok előrevonás alatti feltöltését. Az előrevonás kezdetéig kiegészítő hajtóanyag készleteket kell képezni, ami abban az esetben, ha a hadosztály már harcban volt szükségessé teheti a hk.-ik részére hordók biztosítását is.

Az üza. feltöltés megszervezésétől, a végrehajtás idejétől alapvetően függ a hadosztály alkalmazási lehetősége is, ezért erre különös gondot kell fordítani. Célszerűnek bizonyult gyakorlatainkon az üza. szállítóeszközök menetrendbe történő beosztása, illetve másik lehetséges változatként a HDS, ho. eszközeivel töltőállomások létrehozása és ott a csapatok beérkezés ütemében való feltöltése.

Abból kiindulva, hogy a hadosztály részére szükséges anyagi eszközöket optimális időben és mennyiségben nem minden esetben lehet biztosítani, rendkívül nagy jelentőséggel bír a differenciált készletképzés, valamint a csapatok feltöltési sorrendjének helyes — a harcászati feladatot figyelembe vevő — meghatározása.

Ennek figyelembevételével korlátozott mennyiségű anyag és idő esetén elsősorban az első lépcső csapatokat, ezenbelül is az elsősorban előrevonásra kerülő csapatokat kell feltölteni. (EVO, rakéta tüzer, műszaki, felderítő egységek.)

A váratlan helyzetváltozások váratlan anyagi szükségleteket is eredményezhetnek, ezért minden körülmények között rendelkezni kell olyan anyagi tartalékkal, ami biztosítja a legszükségesebb operatív beavatkozást.

Az anyagi biztosítás megszervezése és végrehajtása során tehát:

— a VÁK-ban megfelelő sorrend betartásával létrehozuk az alárendelteknel a szükséges mozgó- és kiegészítő készleteket;

— a hadtáp első lépcsőkben olyan anyagi készleteket képezünk, amelyek a közelebbi feladat teljesítése időszakában biztosítják a felhasznált anyagok pótlását, illetve a támadás kifejlesztését; ezeknek az anyagi készleteknek biztosítani kell az esetleges üldözésbe való átmenethez szükséges anyagokat is (pl. üzemanyag);

— a ho. ütközetbe vetése után a helyzet tisztázódásától függően a hadtáp első lépcsőkkel végre kell hajtani az anyagi feltöltéseket és meg kell szervezni az előljáró által kiszállított anyagok (lőszer) átvételét;

— a nap végén a hadtáp második lépcsők felzárkóztatásával, újabb anyagi készletek átvételével be kell fejezni a csapatok anyagi feltöltését úgy, hogy elsősorban a támadást (üldözést) továbbfolytató csapatok kerüljenek feltöltésre;

— ebben az időszakban sor kerülhet éjszakai harcra, ami sajátos hadtáp rendszabályok életbe léptetését teszi szükségessé.

c) Az *egészségügyi biztosítás* megszervezése során meg kell oldani a VÁK-ban, az előrevonás, a szétbontakozás, az ütközetbe vetés alatt, valamint a támadóharc folyamán keletkező sérültek ellátását.

Az ellenség várható behatásait figyelembe véve azzal kell számolni, hogy az össz egészségügyi veszteség 30—40 vagy több százaléka az ütközetbe vetési terepszakasz eléréséig keletkezik. Az ütközetbe vetés után a közelebbi feladat teljesítéséig további 30—40%, majd a nap végéig 20—30% az egészségügyi veszteség megoszlása.

Összességében 14—16% egészségügyi veszteség várható, melyből 8—12% tömegpusztító fegyverektől keletkezik.

Az egészségügyi erők és eszközök alkalmazását úgy kell megtervezni, hogy ütközetbe vetés után a ho. rendelkezzen a sebesültek és betegek ellátásához szükséges egészségügyi kapacitással. Ennek megfelelően a VÁK-ban és az előrevonás alatt töpfe., illetve repülő csapások következtében gócszerűen keletkezett sérültek ellátására célszerű fegyvernemi segélyhelyekből egészségügyi tartalékot képezni. Ezek a segélyhelyek megfelelően megerősítve — települnek a sérülési góccok közelében. Innen a sebesültek már korábban telepített egészségügyi osztagokra, esetleg közvetlenül a KBR-ek kórházaiba szállíthatók saját vagy HDS eszközökkel.

A *szétbontakozás időszakában* az ellenség valamennyi rendelkezésre álló eszközzel igyekszik csapást mérni az első lépcsőben előremozgó csapatokra. A keletkezett sérültek összegyűjtése és hátraszállítása az utak foglaltsága és romboltsága a bonyolult, nehezen áttekinthető helyzet következtében megnehezül. Az első lépcső ezredek segélyhelyeit, valamint a hadosztály segélyhelyet ebben az időszakban nem célszerű letelepíteni, hiszen ezekre az erőkre és eszközökre a főerők harcbalépése után lesz elsősorban szükség. Ezért meg kell szervezni a sérültek összegyűjtését,

az utak mentén kijelölt sebesültgyűjtő pontokra. A sebesültgyűjtő pontokról a sebesülteket a ho. egészségügyi tartalékában levő sebesültszállító eszközök az utak szabadabb válását követően az első lépcsős hadosztályok — már települt — segélyhelyeire szállíthatják. Ennek érdekében szoros együttműködést kell szervezni az első lépcsős hadosztályok hadtápjával.

A főerők harcbalépése után először az ezred segélyhelyek települnek a kialakuló sérülési góccok közelében.

A hadosztály segélyhely telepítése akkor célszerű, amikor a harctevékenység már kibontakozott és a helyzet kellően körvonalazódott.

d) Hadtápvezetés

A második lépcsős hadosztály hadtápbiztosításának sajátosságai szükségessé teszik a hadtápbiztosítás több változatra való tervezését. A váratlan helyzetváltozások, a harctevékenység bizonytalan alakulása kevésbé pontos tervezést tesz lehetővé mint általában. (Pl. segélyhelyek telepítésének helye és időpontja, anyagátadások helye, fogyasztási normák meghatározása.)

Ebből kiindulva célszerűnek látszik megfelelő anyagi és egészségügyi tartalékképzésre törekedni és a tartalékok felhasználását a helyzet alakulásától függően szabályozni.

A hadtápvezetést az egyes helyzetekben előrevonás, ütközetbe vetés stb., úgy kell megszervezni, hogy a HVP állománya időben képes legyen tájékozódni a harcászati helyzet változásairól és ezáltal biztosított legyen a hadtápbiztosítási feladatok végrehajtásának operatív irányítása.

Ennek érdekében a HVP-ot a hadtáp első lépcsővel együtt célszerű előrevonni. A szétbontakozás és ütközetbe vetés időszakában helyes ha a PK HTPH operatív csoportjával a H-on (EH-n) tartózkodik.

A hadtápvezetés megszervezése során különösen fontos és sajátos feladat az első lépcsős hadosztályok hadtáptörzseivel, HDS fn.-i csapatok hadtápjával (pl. tü. dd.) való együttműködés megszervezése. Ennek során részletesen tisztázni kell az utak, körletek igénybe vételének rendjét és körülményeit, az eü. kiürítés és ellátás rendjét. Össze kell hangolni a hadtápvezetés feladatait; át kell venni minden olyan adatot ami befolyásolhatja a hadtápbiztosítási feladatok végrehajtását.